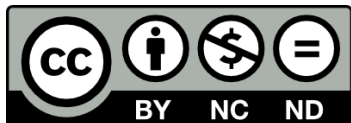

Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης

Ενότητα 2 : Η αφήγηση της Ανάστασης στο κατά Μάρκον
Ευαγγέλιο (Μκ 16, 1-8)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

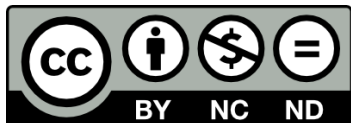
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η αφήγηση της Ανάστασης στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο

(ΜΚ 16, 1-8)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A stylized, light-colored illustration of a plant with several leaves and a cluster of small, round buds or flowers, positioned on the left side of the page against a dark green background.

Η ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ (ΜΚ 16, 1-8)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Εισαγωγή

- Η αρχαιότερη ευαγγελική αφήγηση για την ανάσταση
- Συμπίπτει με το σύντομο τέλος του κατά Μάρκον ευαγγελίου
- Το απότομο τέλος (με τη λ. γάρ) δημιουργεί προβλήματα όσον αφορά στη γραμματική, στην αφήγηση και στη θεολογία του κειμένου:
  - Η αφήγηση στο κατά Μάρκον περιλαμβάνει μόνο τον άδειο τάφο και τη μαρτυρία των γυναικών για τη συνάντηση με έναν νεανίσκο
  - Μαρτυρία της ανθρώπινης αδυναμίας και ανυπακοής

Μκ 16, 1-8

1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν 2 καὶ λίαν πρωτὶ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου 4 καὶ ἀναβλέψασα θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν καὶ ἐξεθαμβήθησαν ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν ἄλλ' ὑπάγετε εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε καθὼς εἶπεν ὑμῖν καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· γάρ

Η συμπλήρωση του κειμένου

- Προσπάθειες ήδη στην αρχαία Εκκλησία πολύ νωρίς να συμπληρωθεί το τέλος:
  - Σύντομη προσθήκη (L, Ψ, 099, 0112, k, sy^{hmg}): Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας ἀμήν
  - Εκτενής προσθήκη (A C D K X W Δ Θ Π Ψ 099 0112 f13 28 33) στ. 8-20.
Αρχαιότερες πατερικές μαρτυρίες: Ειρηναίος και Διατεσσάρων, Ιουστίνος;
  - Μία προσθήκη στο στ. 14 (4^{ος} αι.) όπως μαρτυρείται στον W και στον Ιερώνυμο

Οι αιτίες του σύντομου τέλους

- Το ευαγγέλιο δεν πρόλαβε ποτέ να ολοκληρωθεί
- Η τελευταία σελίδα χάθηκε προτού αντιγραφεί το κείμενο
- Το ευαγγέλιο εσκεμμένα τελειώνει απότομα – ανοικτό τέλος (Morna Hooker)
  - Ανάλογα παραδείγματα από την αρχαιότητα (βλ. επίσης Γεν 18, 15. 45, 3)
  - Συμφωνεί με το ελλειπτικό ύφος του Μάρκου
  - Το συνηθισμένο μοτίβο του φόβου – αντίδραση των ανθρώπων γύρω από τον Ιησού στο Μκ

Ιστορία της παράδοσης

- R. Bultmann: η αρχαιότερη παράδοση για την ανάσταση στο Α΄ Κορ 15, 1-11 – το κενό μνημείο έμπνευση του Μάρκου
  - Το διαφορετικό φιλολογικό είδος του Α΄ Κορ 15, 1-11 και Μκ
  - Ο ελλειπτικός χαρακτήρας της αφήγησης του Μκ – ένδειξη της αρχαιότητας της παράδοσης
  - Η έμφραση στο Μκ στη σωματική ανάσταση του Ιησού

Δομή και συνάφεια της περικοπής

- Δομή
  - 1-2: εισαγωγή – οι γυναίκες επισκέπτονται τον τάφο
  - 3-4: ο αποκεκυλισμένος λίθος και το κενό μνημείο
  - 5-7: το μήνυμα του αγγέλου
  - 8: επίλογος – ο φόβος των γυναικών
- Συνάφεια:
  - Μκ 15, 42-47: η ταφή του Ιησού
    - Οι τρεις γυναίκες
    - Η βιαστική ταφή:
      - Αφηγηματικό επίπεδο: εξηγεί γιατί οι γυναίκες πηγαίνουν στον τάφο
      - Θεολογικό επίπεδο: συνάδει με το γενικότερο θέμα του Μκ ότι ο Υιός του Ανθρώπου παρέμεινε μόνος κι εγκαταλελειμμένος από όλους

Ερμηνευτικά σχόλια (Α΄)

- Διαγενομένου τοῦ σαββάτου:
  - Η αναφορά στο Σάββατο συνδέει με τα γεγονότα του προηγούμενου κεφ. (βλ. 15, 42 – Παρασκευή)
  - Οι γυναίκες κι η απουσία της μητέρας του Ιησού
  - Παραλληλισμός Ιωσήφ από Αριμαθαίας και γυναικών. Αυτοί αποτελούν την αληθινή οικογένεια του Ιησού

Ερμηνευτικά σχόλια (Β΄)

- Στ. 2: ο τρόπος υπολογισμού του χρόνου
  - Τρεις μέρες ο πραγματικός χρόνος ταφής;
  - Η επίδραση της προφητείας του Ιωνά
  - Ιουδαϊκά κείμενα για την τριήμερη ανάσταση του Μεσσία (Αποκ. Γαβριήλ, 1^{ος} αι. π.Χ.)
- Στ. 3: η απορία των γυναικών
  - Αφηγηματική τεχνική που οδηγεί στην κορύφωση της αφήγησης

Ερμηνευτικά σχόλια (Γ')

- Στ. 5-6: ο νεανίσκος ντυμένος στα λευκά
  - Μκ 14, 51
  - Παραπέμπει στον Ιησού – δεν ταυτίζεται μαζί του (κάθεται στα δεξιά βλ. Ψα 109, 1. Λευκά ενδύματα – μεταμόρφωση)
  - Η εμφάνιση του νεαρού παραπέμπει σε εμφανίσεις αγγέλων στην ΠΔ
  - Ο ερμηνευτής άγγελος
- Στ. 7: η συνάντηση στη Γαλιλαία
  - Δύο διαφορετικές παραδόσεις εμφανίσεων: α) Γαλιλαία, β) Ιερουσαλήμ
  - Η αναφορά στη Γαλιλαία (Μκ) κλείνει τον αφηγηματικό κύκλο του ευαγγελίου
  - Σύνδεση του Πέτρου με Γαλιλαία βλ. Α΄ Κορ και Ιω – αποκατάσταση του Πέτρου μετά την τριπλή άρνηση
  - «όπως σας είπε»: βλ. Μκ 14, 28

Το ανοικτό τέλος

- Το ρ. φοβεϊσθαι συνηθισμένο στο Μκ – συνδέεται με γεγονότα που οι μαθητές δεν μπορούν να κατανοήσουν
- Η βαρύτητα στον Μκ στο ίδιο το γεγονός της Ανάστασης κι όχι στις εμφανίσεις (βλ. και τις προρρήσεις της Ανάστασης στο ευαγγέλιο) – βλ. 14, 28 και 16, 7
- Οι αναγνώστες του Μκ γνωρίζουν περισσότερα από όσα καταγράφονται στο ευαγγέλιο
- Αργότερα προσπάθειες συμπλήρωσης – απολογητική τάση

Η θεολογική σημασία του ανοικτού τέλους

- Ο πρώιμος χαρακτήρας του ευαγγελίου
- Το συνοπτικό ύφος – η ιστορική κατάσταση της κοινότητας
- Ο αντιηρωικός χαρακτήρας της αφήγησης – ο θρίαμβος του ευαγγελίου
- Η στάση απέναντι στο γεγονός της Ανάστασης – στάση πίστης – η αυτενέργεια των μελών της κοινότητας (βλ. την πράξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά τη νύχτα της Ανάστασης)

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης, Η αφήγηση της Ανάστασης στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο (Μκ 16, 1-8)». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS360/>. .....

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

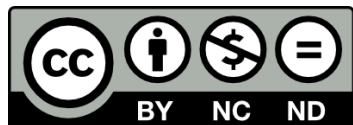
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Στέλλα Γιαννοπούλου>
Θεσσαλονίκη, <28.6.15>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

